

Soolise võrdõiguslikkuse hetkeolukord ja parandamise viisid Eesti teaduses

RITA 4: TAI poliitika seire

PEAMISED JÄRELDUSED

Mees- ja naissoost teadlasi on Eestis üldiselt peaaegu võrdselt, aga valitseb **sooline tasakaalutus akadeemiliste positsioonide ja teadussuundade lõikes**.

Sooline palgalõhe teaduses on aastate jooksul üha vähenenud, ent probleemiks on **sissetulekute ja sellest tulenevalt ka teadlaskarjääri ebakindlus**.

Eesti teadusmaastikku iseloomustab **soopimedus**: ebavõrdsuse põhjustena nähakse isiklike valikuid, mitte kitsaskohti süsteemis.

Soolist ebavõrdsust teaduses soodustab muuhulgas **eeldus katkestusteta akadeemilisest karjäärirajast**, mida kujundavad struktuursed tegurid, näiteks teadustegevuse hindamise indikaatorid ja organisatsiooni töökultuur koosmõjus üldisemate hoiakute ja stereotüüpidega.

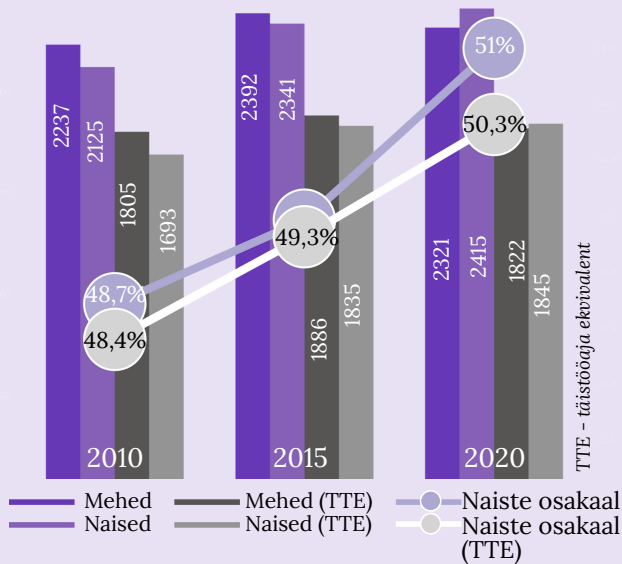

Üheks süsteemseks ebavõrdsust kinnistavaks asjaoluks võib pidada **ebavõrdse kohtlemisega seotud tegevuse tagajärgede puudumist** nii riiklikul kui asutuste tasandil. Samas tunnistatakse raskusi sooliselt ebavõrdse kohtlemise äratundmisel.

Sootundlike meetmete rakendamist teadlased üldiselt ei toeta, kuna kardetakse, et see läheb **vastuollu kompetentsuse kriteeriumiga**.

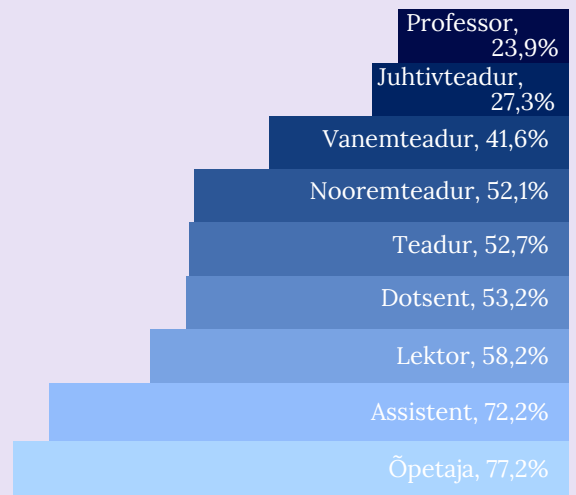
Joonis 1. Töösuhted avalik-õiguslikes ülikoolides ja riiklikes teadus- ja arendusasutustes kokku

2020. aastal oli mehi ja naise Eesti teaduses peaaegu võrdselt – **naisi 51%** ning mehi 49%. 2010. aastal oli naise akadeemiliste töötajate seas 48,7% ja mehi seega 51,3%.

2020. aasta seisuga oli naiste osakaal kõige suurem Tallinna Ülikoolis (62,7%) ja kõige väiksem TalTechis (37,4%).

Joonis 2. Naiste osakaal ametikohtadel 2020. aastal

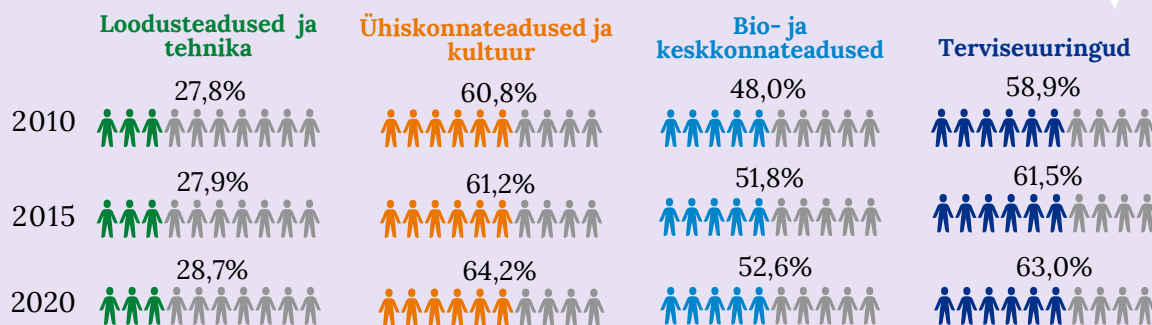

Kõige rohkem naissoost professoreid oli 2020. aasta seisuga Tallinna Ülikoolis (41,3%) ja kõige vähem TalTechis (13,7%).

2020. aastal moodustasid naissoost teadlased **48,3%** vähemalt ühes projektis osalenutest ja **46,5%** vähemalt ühe artikli avaldanutest (artiklite andmed on 2020. a I poolaasta seisuga).

Joonis 3. Naiste osakaal tegevusvaldkondades

Soolist segregatsiooni erialade lõikes seletavad osaliselt **ühiskondlikud hoiakud** ja **soostereotüübid**, mille juured on üldharidussüsteemis.

Osadel erialadel on samas toimumas **sooline pööre** – kõrgetele akadeemilistele ametikohtadele jõuab naisi meestest rohkem.

Palgalõhe Eesti teaduses on viimasel seitsmel aastal järjepidevalt vähenenud, ent naissoost akadeemiliste töötajate kasuks on see pöördunud harva.

Valik akadeemilist karjääri mõjutavaid tegureid

SOOVITUSED

- ➔ Tõsta teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse teemadel.
- ➔ Teadvustada soolist võrdõiguslikkust asutuste väärtuste hulgas.
- ➔ Pakkuda tuge karjäärikatkestuselt naasvatele töötajatele.
- ➔ Võimaldada paindlikke välismobiilsuse lahendusi.
- ➔ Käsitleda õpetajakoolituses sooteadlikku õpetamismetoodikat.
- ➔ Kaaluda asutusteülese võrdõiguslikkuse juhendi või muu sellise raamdokumendi väljatöötamist.

Uuring põhineb **6 avalik-õigusliku ülikooli** ja **7 riikliku teadus- ja arendusasutuse** andmetel akadeemiliste töötajate kohta.

Uuringu tellis Eesti Teadusagentuur ja seda rahastati Euroopa Regionaalarengu Fondist toetatava programmi (RITA) vahenditest. Uuringu viis läbi Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus RAKE.